

Ringerike kommune

Finansrapport 1. tertial 2014

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	2
Overordnet finansiell strategi og stilling	2
Utviklingen i netto finansutgifter	2
Samlet oversikt over kortsiktig plassering, langsiktig plassering og gjeld.....	4
Utviklingen i markedet	4
Forvaltningen av finansielle aktiva	5
Kortsiktige finansielle aktiva.....	5
Langsiktige finansielle aktiva	8
Forvaltningen av finansielle passiva.....	8

Innledning

Kommunestyret er ansvarlig for kommunens finansforvaltning. Kommunens finansreglement ble sist vedtatt av kommunestyret 24. juni 2010 (sak 61/10) i henhold til forskrift om kommuners finansforvaltning av 9. juni 2009 med virkning fra 1. juli 2010.

I tråd med finansreglementet skal det rapporteres hvert tertial, samt utarbeides en årsrapport for finansområdet. Årsrapporten skal inneholde en egen redegjørelse for hvordan kommunens finansportefølje har blitt forvaltet i det aktuelle regnskapsår. Herunder skal vesentlige endringer i finansporteføljens sammensetning og risikoprofil presiseres særskilt.

Overordnet finansiell strategi og stilling

Følgende finansielle strategi er lagt til grunn 1. tertial 2014, i tråd med finansreglementet:

”Med utgangspunkt i kommunelovens grunnprinsipper om optimal utnyttelse av tilgjengelige ressurser og med sikte på å kunne gi et best mulig stabilt tjenestetilbud, skal finansforvaltningen:

- *Sikre stor grad av forutsigbarhet i kommunens finansielle stilling. Strategien skal bidra til stabilitet og langsiktig finansforvaltning.*
- *Finansforvaltningen skal forvaltes som en helhet hvor en søker å sikre en rimelig avkastning samt stabile og lave netto finansutgifter innenfor definerte risikorammer.*
- *Kommunen skal ikke investere i kompliserte produkter som krever daglig oppfølging.”*

Etter flere år med driftsunderskudd er kommunens finansielle stilling krevende. Netto finansutgifter ligger på et relativt lavt nivå, men det skyldes hovedsakelig lave renteutgifter og kan ikke forventes å vedvare. Ingen nye låneopptak er foretatt hittil i år, og gjelden er redusert tilsvarende avdragsnivået i 1. tertial. Kommunen har ikke investert i kompliserte produkter.

Utviklingen i netto finansutgifter

Ved å bruke den overordnede finansielle strategien skal kommunens finansportefølje forvaltes slik at en søker å oppnå lavest mulig netto finansutgifter over tid med en akseptabel risiko. Målsettingen for avkastningen og kommunens netto finansutgifter fastsettes av kommunestyret gjennom den årlige budsjettbehandlingen.

Finansinntektene består av renteinntekter på bankinnskudd, utbytte fra selskaper og mottatte avdrag på utlån som inntektsføres i investeringsregnskapet. Finansutgiftene består av renteutgifter og avdrag på investeringslån samt avdrag på startlån og etableringslån som utgiftsføres i investeringsregnskapet.

Tabellen nedenfor viser utviklingen i netto finansutgifter i perioden 2013-2014:

(Inntekter har negativt fortegn, utgifter har positivt fortegn)

Mill. kr	Regnskap 2013	1. tertial 2013	1. tertial 2014	Revidert årsbudsjett 2014
Renteinntekter og utbytte	-17,5	-2,3	-0,7	-17,7
Gevinst fin.instrumenter	0	0	0	0
Sum finansinntekter	-17,5	-2,3	-0,7	-17,7
Renteutg., provisjoner m.m	31,6	5,3	10,4	35,3
Tap finansielle instrumenter	0	0	0	0
Avdrag på lån	43,2	7,6	15,6	47
Sum finansutgifter	74,8	12,9	26	82,3
Netto finansutgifter	57,3	10,6	25,3	64,6

Netto finansutgifter per 1.tertial 2014 er høyere enn på samme tidspunkt i 2013. Det skyldes blant annet økte rente- og avdragsutgifter som følge av økt investeringsgjeld i løpet av 2013. Noe av årsaken er også lavere renteinntekter som følge av mindre likviditet.

Renteinntekter fra salget av RIK-aksjer utgjør om lag 0,853 mill. kroner og er ikke regnskapsført per 1. tertial. Det er heller ikke tilbakeføring av påløpte renteutgifter i 2013 på 5,968 mill. kroner. Bokføring av disse beløpene vil føre til lavere netto finansutgifter. I tillegg blir det beregnet en gevinst ved salget av RIK-aksjene som skal inntektsføres i driftsregnskapet og fører til økte finansinntekter.

For den delen av låneporteføljen som ikke har fastrente gjelder flytende rentebetingelser. Gjennomsnittlig vektet flytende rente har vært 2,25 prosent i 1. tertial 2014. Budsjettert gjennomsnittlig flytende rente i 2014 er 2,6 prosent. Renteutgiftene ser derfor ut til å bli lavere enn budsjettert, også med tanke på låneopptak i 2014 som både blir lavere og utført senere på året enn opprinnelig planlagt.

Samlet oversikt over kortsiktig plassering, langsiktig plassering og gjeld

I følge finansreglementet skal det rapporteres på beløp samlet og for henholdsvis kortsiktig plassering, langsiktig plassering og gjeld. Tabellen nedenfor gir en oversikt over dette.

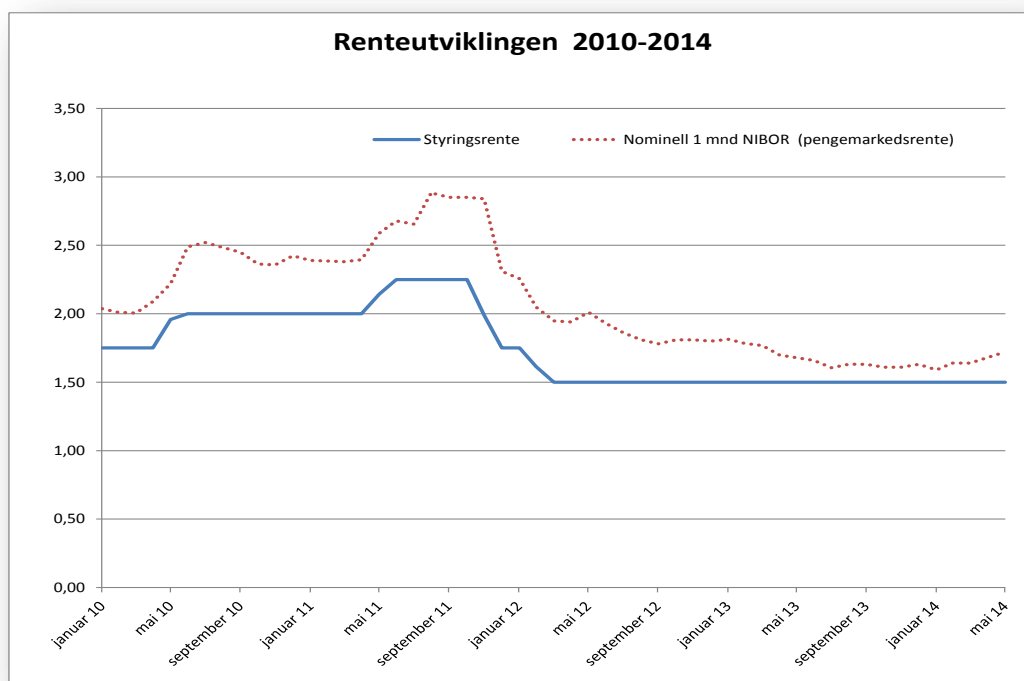
(Beløp i mill. kroner)	Regnskap 2013	1. tertial 2013	1. tertial 2014
Kortsiktig plassering (kasse, bankinnskudd og obligasjoner)	146,2	204,5	80,9
Langsiktig plassering (aksjer og andeler i selskaper og kommunale samarbeid)	210,6	200,4	210,6
Gjeld	-1 042,5	-1 050,3	-1 024,7
Samlet nettoverdi	-685,7	-645,4	-733,2

Samlet nettoverdi er mer negativ per 1.tertial 2014 i forhold til 1. tertial 2013. Det skyldes hovedsakelig en betydelig nedgang i kortsiktig plassering på konsernkontoen og viser hvilken likviditetsmessig utfordring kommunen står overfor. Innbetalingen fra salget av RIK-aksjer er ikke bokført og dermed ikke med i denne tabellen. Når RIK-salget bokføres vil den samlede nettoverdien være mer positiv.

Hittil i år er det ikke foretatt nye låneopptak til investeringer og startlån, og gjelden er redusert med avdragsnivået i perioden.

Utviklingen i markedet

Figuren nedenfor viser utviklingen i styringsrenten og pengemarkedsrenten fra januar 2010 til mai 2014.

Norges Banks hovedstyre vedtok på sitt rentemøte den 18. juni å holde styringsrenten uendret på 1,5 prosent.

Hovedstyret har merket seg at analysene i Pengepolitisk rapport 2/14 tilsier at styringsrenten holdes om lag på dagens nivå ut neste år, og at den deretter økes gradvis. I vurderingen av pengepolitikken den nærmeste tiden er det lagt vekt på at den økonomiske utviklingen hjemme og ute i hovedsak har vært som ventet, men at det er utsikter til at veksten i norsk økonomi fremover kan bli noe lavere enn tidligere antatt. Skulle utsiktene for norsk økonomi svekke seg, kan det bli aktuelt å sette styringsrenten ned.

Bankene har satt utlåns- og innskuddsrentene til publikum ned. Det er derfor utsikter til at den gjennomsnittlige utlånsrenten kan bli litt lavere de neste kvartalene enn tidligere antatt. Utlånsrentene publikum står overfor, er fortsatt vesentlig høyere enn styringsrenten.

Forvaltningen av finansielle aktiva

Aktiva betegner kommunens finansielle eierandeler som inngår i en investeringsportefølje. Det kan for eksempel være kontantinnskudd, verdipapirer, aksjer, obligasjoner mv. Det skilles mellom langsiktige og kortsiktige aktiva. I kommunens finansreglement er kortsiktige finansielle aktiva definert som ledig likviditet og andre midler beregnet til driftsformål. Langsiktige finansielle aktiva er midler adskilt fra kommunens midler beregnet for driftsformål, og skiller seg fra sistnevnte ved at forvaltningen av disse midlene ikke er utslagsgivende for kommunens tjenesteproduksjon på kort sikt. I det følgende blir det rapportert på kortsiktige og langsiktige finansielle aktiva hver for seg.

Kortsiktige finansielle aktiva

Etter Kommunelovens § 52 nr. 3 skal kommunen ha midler til å dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall. Ved forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål skal det legges vekt på lav finansiell risiko og høy likviditet.

Kommunens likvide midler vil bestå av følgende deler:

- *Driftslikviditeten*: skal sikre det behov for likviditet som oppstår som følge av tidsforskjell mellom inn- og utbetalinger. Driftslikviditeten inkluderer trekkrettighet i konsernkontosystemet.
- *Overskuddslikviditet*: kortsiktig likviditetsoverskudd bestående av likvide midler utover den nødvendige driftslikviditet.

Driftslikviditeten skal som hovedregel plasseres innenfor konsernkonto hos hovedbankforbindelsen. Plassering av kommunens overskuddslikviditet kan gjøres innenfor den investeringshorisont som avdekkes via likviditetsprognosen. Overskuddslikviditet plasseres på høyrentekonti eller papirer med tilsvarende sikkerhet.

Ringerike kommune har til enhver tid i 1. tertial 2014 hatt likviditet til å dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall. Det er vanlig at store virksomheter, som kommunen, har en trekkrettighet hos sin hovedbankforbindelse som kan brukes ved behov for likviditet, dvs. når kommunen periodevis ikke har nok penger til å

betale regninger og lønn. Siden Ringerike kommune er i ROBEK registeret, må en trekkrettighet godkjennes av Fylkesmannen. Det er søkt om 150 mill. kroner i trekkrettighet for 2014. Fylkesmannen har godkjent dette, men anmoder kommunen om å bruke trekkrettigheten i svært begrenset grad. Trekkrettigheten er ikke benyttet hittil i 2014, men det kan oppstå behov som gjør at den må benyttes. Tendensen er at likviditeten ofte er dårligere mot slutten av et år.

Forholdet mellom omløpsmidler (kontanter, bankinnskudd og kortsiktige fordringer) og kortsiktig gjeld indikerer kommunens betalingsevne/likviditet:

(Beløp i hele kroner)

Omløpsmidler	Regnskap 2013	1. tertial 2013	1. tertial 2014
Kortsiktige fordringer	102 042 656	73 596 818	119 006 991
Premieavvik	151 546 963	147 434 711	151 546 963
Kasse, bankinnskudd	146 148 683	204 452 699	80 826 638
Obligasjoner	14 000	14 000	14 000
Sertifikater	-	-	-
Aksjer og andeler	-	-	-
Sum omløpsmidler	399 752 302	425 498 227	351 394 592
Kortsiktig gjeld			
Kassakredittlån	-	-	-
Annen kortsiktig gjeld	240 360 402	253 523 951	264 087 144
Premieavvik	9 122 335	6 848 409	9 122 335
Sum kortsiktig gjeld	249 482 737	260 372 360	273 209 480
Likviditetsgrad 1	1,60	1,63	1,29
Likviditetsgrad 2	0,59	0,79	0,30

Likviditetsgrad 1 viser forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld.

Likviditetsgrad 1 bør ikke være lavere enn tallet 2. Det betyr at omløpsmidlene bør utgjøre mer enn dobbelt så mye som den kortsiktige gjelden.

Likviditetsgrad 2 viser forholdet mellom de mest likvide omløpsmidlene og kortsiktig gjeld.

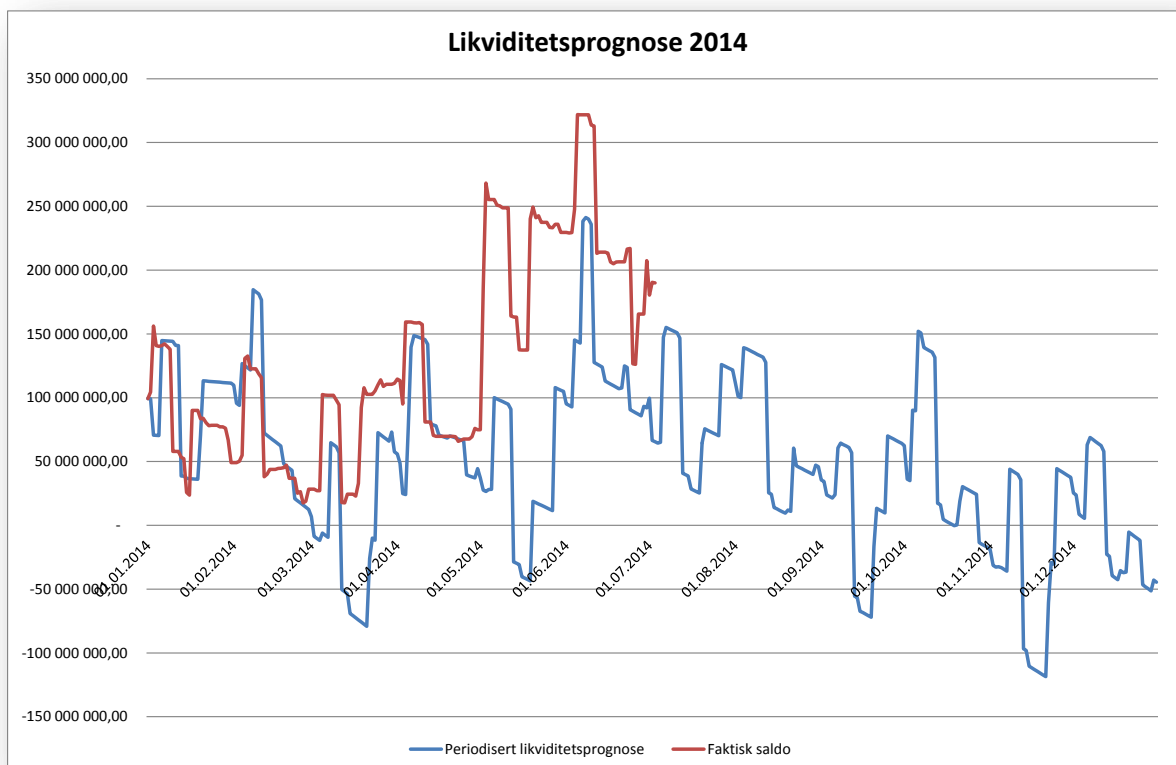
Bør ikke være lavere enn tallet 1. Det betyr at de mest likvide omløpsmidlene i sum bør være større enn den kortsiktige gjelden.

Som det fremkommer av oversikten over, er både likviditetsgrad 1 og likviditetsgrad 2 på et svært utilfredsstillende nivå ved utgangen av 1. tertial. Likviditetsnivåene viser en betraktelig forverring i 1. tertial 2014 i forhold til samme tid i 2013. Likviditetsgrad 2 er helt nede på forholdstallet 0,3, hvilket betyr at kommunens mest likvide omløpsmidler utgjør mindre enn en tredjedel av den kortsiktige gjelden.

Likviditet defineres som midler som kan omgjøres til kontanter i løpet av tre måneder. Hele premieavviket kan aldri omgjøres til kontanter i løpet av så kort tid. For å synliggjøre likviditetsutfordringen, forutsetter vi at 100 mill. kroner av premieavviket er ikke-likvide midler. Dersom premieavviket reduseres med 100 mill. kroner, ville likviditetsgrad 1 blitt redusert til 0,92. Det vil si at selv

likviditetsgrad 1 ville vært lavere enn tallet 1. Ved utgangen av 2013 var akkumulert premieavvik inkludert arbeidsgiveravgift 142,4 mill. kroner.

Figuren nedenfor viser den faktiske saldoen på kommunens konsernkonto hittil i 2014 og periodisert likviditetsprognose. Konsernkontoen omfatter samtlige tilgjengelige kontanter (bortsett fra mindre kontantkasser i enkelte virksomheter og en mindre buffer hos gammel hovedbank). Midlene inkluderer også bundne fond, men ikke midler på skattetrekkkonto.

Den faktiske likviditetsutviklingen har vært om lag i tråd med prognosen i 1. tertial. Likviditetsprognosen har tatt høyde for endringer fra budsjett i forhold til tidspunkt for årets låneopptak som nå er endret til august. Alle vedtatte endringer av investeringsbudsjettet er også innarbeidet i prognosen. Et mer realistisk anslag for investeringene inneværende år, bidrar forhåpentligvis til en bedre likviditetsprognose.

Den faktiske saldoen gjør et hopp i forhold til prognosen i månedsskiftet april/mai. Det er salget av RIK-aksjer som innbetales på konsernkonto, og denne innbetalingen er ikke innarbeidet i prognosen for konsernkontoen da midlene skal plasseres på annen måte.

I forbindelse med analyse av likviditeten er det viktig å huske på at de fleste avsetninger til konkrete investeringsprosjekter allerede er lånefinansiert. Når disse prosjektene skal utføres, må midlene skaffes til veie likviditetsmessig. Likviditetsutviklingen er på bakgrunn av dette fortsatt bekymringsfull.

Risikoen i nåværende plassering av driftslikviditeten vurderes som meget lav, da midlene er plassert som innskudd i bank.

Langsiktige finansielle aktiva

Ringerike kommune har som formål å forvalte de langsiktige finansielle aktiva på en slik måte at kommunen over tid får en god avkastning som skal komme både dagens og fremtidige innbyggere til gode.

Ringerike kommune har i 1. tertial 2014 ikke hatt langsiktige finansielle plasseringer i form av kompliserte instrumenter. Kommunen har imidlertid en rekke eierandeler i selskaper. Av disse er eierandelen på 88 prosent i Ringerikskraft AS den vesentligste. Denne eierandelen er oppført i kommunens balanse til en verdi av 140,6 mill. kroner (880 aksjer). Etter bokføring av RIK-salget vil kommunens eierandel være 73 prosent av selskapet (730 aksjer).

Aksjer har ikke noe avtalt avkastning, men gir rett til utbytte fra foretaket når slikt blir besluttet utbetalt. Ringerike kommune har budsjettert med en andel av utbytte fra Ringerikskraft med 8,8 mill. kroner i 2014. Et høyere utbytte for 2013 ble besluttet på det ordinære eiermøtet. Kommunens andel av utbyttet er fastsatt til 21,9 mill. kroner, som er 13,1 mill. kroner høyere enn budsjett.

Forvaltningen av finansielle passiva

Formålet med forvaltning av gjeldsporteføljen og øvrige finansavtaler er å skaffe kommunen finansiering til gunstigst mulig betingelser, uten at den påføres vesentlig finansiell risiko. Med finansiell risiko menes i denne sammenheng usikkerhet mht. fremtidig lånekostnad for kommunens gjeldsportefølje.

Det skal vurderes å bygge en låneportefølje med ulike rentebindingsperioder og forfall, slik at kommunen ikke opplever et refinansieringsproblem dersom rentenivået endres eller det er manglende kreditt i markedet.

Låneporteføljen bør ha en sammensetning av lån med ulik rentebinding. Styring av låneporteføljen skal skje ved å optimalisere låneopptak og rentebindingsperiode i forhold til oppfatning om fremtidig renteutvikling og innenfor et akseptabelt risikonivå gitt et overordnet ønske om forutsigbarhet og stabilitet i lånekostnader.

Forvaltningen legges opp i henhold til følgende:

- Refinansieringsrisiko skal reduseres ved å spre tidspunkt for renteregulering/forfall.
- Gjennomsnittlig rentebinding (durasjon – vektet rentebindingstid) på samlet rentebærende gjeld skal til enhver tid være mellom 1 og 5 år.
- Gjeldsporteføljen skal ha en fastrenteandel på minimum 25 % (lån med rentebinding 1 år frem i tid og over).
- Enkeltlån bør normalt ikke utgjøre mer enn 30 % av den samlede låneporteføljen.
- Lån med forfall inntil 1 år frem i tid skal maksimalt utgjøre 40 % av den samlede låneporteføljen.

Tabellen nedenfor gir en oversikt over utviklingen i kommunens gjeldsportefølje i 1. tertial 2014:

(Beløp i mill. kroner)	Investeringsgjeld	Startlån	Samlet gjeldsportefølje
Per 01.01.2014	883,4	159,1	1 042,5
Periodens avdrag	15,6	2,2	17,8
Ekstraordinære avdrag	-	-	-
Periodens låneopptak	-	-	-
Per 30.04.2014	867,8	156,9	1 024,7

(Startlån fra Husbanken er lån til videreformidling til kommunens innbyggere.)

Fylkesmannen har godkjent låneopptak til finansiering av rentable investeringer på 50,800 mill. kroner i 2014. I forbindelse med 1. tertialrapportering har Fylkesmannen i tillegg godkjent låneopptak til finansiering av ikke-rentable investeringer på 27,760 mill. kroner, dvs. bare til de investeringene som ved en stopp ville ha påført kommunen ekstrakostnader. Låneopptakene er ikke foretatt hittil i år. Kommunen har ubrukte lånemidler som benyttes frem til nytt låneopptak til rentable investeringer. Det er spesielt innenfor rentable investeringer at det er forsinkelser og endrede fremdriftsplaner som har ført til opparbeidelse av ubrukte lånemidler.

Fylkesmannen har også godkjent opptak av startlån i Husbanken på til sammen 35 mill. kroner i 2014. I brev fra Husbanken av 5. mars 2014 står det at kommunen ikke kan påregne å få innvilget hele beløpet som det søkes om. Begrunnelsen er at det er stor etterspørsel etter startlån som medfører at Husbanken må foreta prioriteringer innenfor årets låneramme. For å utnytte lånerammen best mulig blir rammen i 2014 delt opp i tre bevilgninger. Kommunen er per 1. tertial bevilget 10,750 mill. kroner av det omsøkte årsbeløpet på 35 mill. kroner. Beløpet ble ikke utbetalt fra Husbanken før i begynnelsen av juni, og låneopptak av startlån per 1. tertial er derfor null i tabellen over.

I henhold til kommunens finansreglement skal gjeldsporteføljen ha en fastrenteandel på minimum 25 prosent (lån med rentebinding 1 år frem i tid og over). Fastrenteandelen i kommunens gjeldsportefølje var ved inngangen til 2014 om lag 37 prosent. Ved utgangen av 1. tertial er fastrenteandelen omtrent uendret på om lag 36,3 prosent.

Høyere fastrenteandel gir, med dagens rentenivå, høyere renteutgifter på kort sikt enn flytende rente, men bidrar også til å redusere usikkerheten rundt fremtidige finansutgifter og derigjennom sikre forutsigbare tjenester for innbyggerne.

I henhold til finansreglementet skal kommunens gjennomsnittlige rentebinding ha en durasjon på mellom 1 og 5 år. Graden av rentebinding ved inngangen til 2014 ga en durasjon på om lag 1,8 år. Ved utgangen av 1. tertial er durasjonen omtrent uendret. Kommunens beregninger av durasjon er grove og forsiktige anslag basert på regneark, og andre beregningsmåter ville sannsynligvis gi en noe høyere durasjon, kanskje over 3 år. Uansett ligger den gjennomsnittlige rentebindingen innenfor intervallet som er fastsatt i finansreglementet.

Dagens rentebinding har følgende forfall:

(Beløp i mill. kroner)	Utestående pr 30.04.2014	Forfall neste renteregulering	Fastrentesats
KLP Kommunekreditt	123,5	03.02.2018	4,48 %
	45,5	19.11.2019	4,98 %
	45,6	19.08.2021	4,27 %
Kommunalbanken	93,9	27.02.2023	3,86 %
Husbanken	8,1	01.07.2014	3,60 %
	9,2	01.07.2019	4,40 %
	9,6	01.06.2018	1,99 %
	21,9	01.06.2018	1,99 %
	23,2	01.05.2021	4,20 %

Ingen lån utgjør mer enn 30 prosent av låneporteføljen.